

Izvešće o evaluaciji provedbe programa

„Čuvari baštine“

Izvešće izradili:

Ivica Zelić, prof.

Ana Majić, prof. psih

Zorana Bašić Plazibat, prof.

Dragan Šupe, prof.

Toni Jagnjić, ing.zr.prom.

Anamaria Marelja, mag.psih.

Split, lipanj 2021.

Sadržaj

1. Uvod.....	3
1.1. Konferencija	5
2. Evaluacija provedbe programa Čuvari baštine	7
2.1. Opći podatci	7
2.2. Prijava i odabir projekata.....	9
2.3. Financiranje	11
2.4. Voditelj programa	12
2.5. Kompetencije stečene u programu.....	13
2.5.1. Učenici	14
2.5.2. Odgojno-obrazovni djelatnici	17
2.6. Dojmovi učenika i odgojno-obrazovnih djelatnika	18
2.6.1. Učenici	18
2.6.2. Odgojno obrazovni djelatnici.....	20
2.7. Učenička konferencija	23
2.7. Osvrt na cjelokupni program.....	26
3. Zaključak i prijedlozi za unaprjeđenje	31

1. Uvod

Centar izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije (CI SDŽ) ustanova je koja za cilj ima pružanje potpore identifikaciji, praćenju i cjelovitom razvoju potencijalno darovitih učenika u našoj županiji. Uz programe koje provodi tijekom godine za potencijalno darovite učenike u područjima matematike, informatike, novih tehnologija i prirodoslovlja, CI SDŽ je svoje djelovanje ove školske godine ostvario i u kontekstu humanističkog i umjetničkog područja provođenjem projekta „Čuvari baštine“ na temu „Skrivena blaga mista moga“. Stoga je projekt bio namijenjen potencijalno darovitim učenicima iz navedenih područja, kao i svim učenicima koji pokazuju interes za projektnu nastavu, interdisciplinarni pristup, suradničko, istraživačko i inovativno učenje. Provedba programa bila je zamišljena kao aktivnost u matičnim školama, pod vodstvom koordinatora projekta - motiviranog, kreativnog i svestranog učitelja, nastavnika, stručnog suradnika ili ravnatelja.

Cilj projekta „Čuvari baštine“ je razvijanje inovativnosti, kreativnosti, kritičkog mišljenja, informacijske i digitalne pismenosti te sposobnosti za istraživački i suradnički rad kroz planiranje, provedbu i prezentaciju projekta u području baštine. Realizacijom ovakve vrste projekata uključene učenike i djelatnike potiče se na izgradnju osobnog, kulturnog i zavičajnog identiteta stvaranjem sadržaja vezanih uz materijalnu i nematerijalnu baštinu, usko vezano uz područje koje ih okružuje te na taj način utječe na razvoj svijesti o potrebi očuvanja prirodne i kulturne zavičajne baštine.

Poziv za sudjelovanje u projektu bio je upućen svim zainteresiranim osnovnim i srednjim školama u našoj županiji, od kojih je odabrano njih 28, s ukupno 29 projekata.

Tablica 1.: Prikaz sudionika i projekata.

Redni broj	Naziv škole	Naziv projekta
1.	OŠ Bijaći	Bijaći - od. sv. Marte do sv. Nofra
2.	OŠ braće Radića, Bračević	Putevima župe Crivac
3.	OŠ dr. Franje Tuđmana, Brela	Zavičajna slikovnica 3- Šakan, Šorko i Crna Vila
4.	OŠ Gradac	Kil' duvana - kil' Jadrana

5.	OŠ Josipa Jovića	Izložba slika „Obnovljena crkva sv. Ante u Svibu“
6.	OŠ kneza Trpimira	Lažani u novom ruhu
7.	OŠ kraljice Jelene	Bunari i česme u mome mistu
8.	OŠ Lokve-Gripe Split	Nevidljivi Split
9.	OŠ Manuš	Manuš stari težački
10.	OŠ Mejaši	Splitsko polje
11.	OŠ Milana Begovića	Vrlika- čarobna kolijevka
12.	OŠ Petra Berislavića	Inamorajen se tebi, grade!
13.	OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića	"Bunari Bliznice - voda koja život znači"
14.	OŠ Slatine	Prizidnica srca moga
15.	OŠ Srinjine	Dioklecijanov perivoj
16.	OŠ Trilj	Nutjak – kamena školjka, čuvarica prošlosti
17.	OŠ Vis	Tragom stare peći- pećarica
18.	OŠ Vjekoslava Paraća	Salona -Trag prošlosti, korak prema budućnosti
19.	I. gimnazija, Split	Split je t'aime!
20.	II. gimnazija, Split	Sustipan - tihi čuvar gradskih uspomena
21.	Industrijska škola Split	Štorija o zaboravljenoj Sutrojici
22.	Prirodoslovna škola Split	Od kapljice do crkvice, čudo sv. Duje
23.	Srednja škola Bol	Legenda o Palocu
24.	Srednja škola "Braća Radić" Kaštel Štafilić - Nehaj	Spolije - zaboravljeni svjedoci civilizacijskog kontinuiteta u Kaštelima
25.	Srednja škola Hvar	Korak za For
26.	Srednja škola Ivana Lucića	Balature moga grada
27.	Škola likovnih umjetnosti Split	Kamenim koracima staroga Splita
28.	Škola likovnih umjetnosti Split	Prethodnici današnjice
29.	Zdravstvena škola Split	Šumsko blago

Selekciju je izvršilo Središnje povjerenstvo CI SDŽ, a odabrani sudionici zadovoljili su uvjete za sufinanciranje koji su obuhvaćali temu, promociju i rezultat. Tema za školsku godinu 2020./21. bila je ***Skrivena blaga mista moga***, a odnosila se na **nepokretnu materijalnu baštinu**. Nepokretnom-materijalnom baštinom smatraju se pojedinačne građevine, kulturno – povijesne cjeline i kulturni krajolici. Nadalje, projekti su imali jasno definiran cilj koji omogućuje promociju lokalne baštine smisleno povezan sa školom koja je provodila projekt. Naposljetku, odabrani projekti rezultirali su minimalno jednim multimedijским sadržajem koji na kreativan, inovativan i originalan način promovira temu predloženog projekta, koji se prezentirao na **učeničkoj konferenciji održanoj 2. lipnja 2021. godine**.

Svaki sudionik dobio je na raspolaganje **paušalni iznos od 5.000,00** kuna za troškove povezive s projektom (tiskanje materijala, organizacija posjeta lokalitetima, promotivne akcije, kupnja potrebne opreme, honorari i sl.) Paušalni iznos može i ne mora predstavljati ukupan trošak provedbe projekta.

1.1. Konferencija

Pojedinačni projekti nastali u programu predstavljeni su na učeničkoj konferenciji održanoj 2. lipnja 2021. godine na lokalitetu Manastirine u Solini u organizaciji CI SDŽ i Splitsko-dalmatinske županije, uz suorganizatore: Muzej arheoloških spomenika, grad Solin i Javna ustanova u kulturi Zvonimir. Cilj održane konferencije bila je razmjena ideja, znanja i iskustava na razini županije te nagrađivanje najboljih projekata kako bi učenike, odgojno-obrazovne djelatnike i škole i dalje poticali na izazove ovakve vrste.

Stručno povjerenstvo programa CI baštine odabralo je projekte u tri kategorije pri čemu su po tri projekta/škole nagrađeni u kategoriji osnovne škole, kategoriji srednje škole te kategoriji Čuvar baštine gdje su u konkurenciji bile i osnovne i srednje škole. Svi nagrađeni projekti dobili su kao nagrade suvenire nastale u programu Dalmatinski suvenir i priznanja, dok su dobitnici u trećoj kategoriji dobili i poklon bonove u Lesnini, a prvonagrađeni prijenosnu statu Čuvar baštine.

NAGRADE

Tablica 2. Prikaz dobitnika u kategoriji osnovnih škola.

1. mjesto	Osnovna škola Slatine- Prizidnica srca moga
2. mjesto	Osnovna škola Manuš- Manuš stari težački
3. mjesto	Osnovna škola Milana Begovića- Vrlika- čarobna kolijevka

Tablica 3. Prikaz dobitnika u kategoriji srednjih škola.

1. mjesto	Zdravstvena škola Split – Šumsko blago
2. mjesto	Srednja škola Ivana Lucića- Balature moga grada
3. mjesto	Industrijska škola Split- Štorija o zaboravljenoj Sutrojici

Tablica 4. Prikaz dobitnika u kategoriji svih sudionika projekta.

1. mjesto	Srednja škola Ivana Lucića- Balature moga grada
2. mjesto	Osnovna škola Slatine- Prizidnica srca moga
3. mjesto	Zdravstvena škola Split – Šumsko blago

Čuvar baštine za 2020./21. godinu je Srednja škola Ivana Lucića.

2. Evaluacija provedbe programa Čuvari baštine

Po završetku cjelokupne provedbe programa Čuvari baštine, zamolili smo školske koordinateure da popune upitnik o evaluaciji, kako bi nam dali povratne informacije o procesu prijave, organizaciji i provedbi te prezentaciji programa. Od 29 školskih koordinatora, njih 25 popunilo je evaluacijski upitnik (86%). U nastavku slijedi obrada i analiza prikupljenih podataka, a koje ćemo iskoristiti u svrhu unaprjeđenja budućih provedbi ovog i sličnih projekta/programa. Nakon cjelovitog prikaza rezultata slijedi zaključak.

2.1. Opći podatci

U projektima na razini škola sudjelovali su, uz školske koordinateure, ostali odgojno-obrazovni djelatnici te učenici iz različitih razreda. Brojke se dosta razlikuju od škole do škole, pri čemu je najmanji broj uključenih odgojno-obrazovnih djelatnika jedan, a najveći 13, dok je najmanji broj uključenih učenika sedam, a najveći 130.

Tablica 5. Ukupni broj uključenih odgojno obrazovnih djelatnika, školskih koordinatora i učenika u programu Čuvari baštine 2020./2021.

Kategorija	Broj uključenih
Školski koordinatori	29
Odgojno obrazovni djelatnici	106
Učenici	706

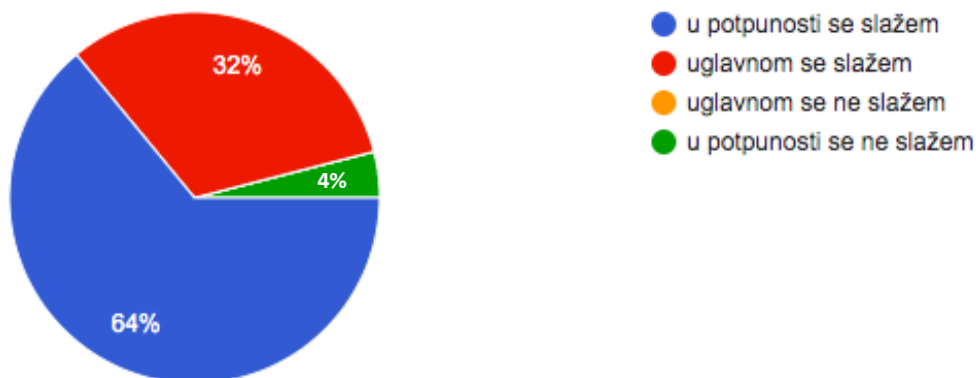
* napomena- podatci o broju uključenih odgojno-obrazovnih djelatnika i učenika nisu potpuni, tako da je ukupna brojka veća (nedostaje evaluacija 4 projektne tima).

U sklopu programa Čuvari baštine, škole su ostvarile suradnju različitim vanjskim suradnicima. Ovisno o školi, mnoštvo istaknutih stručnjaka, ustanova i institucija dalo je svoj doprinos kvalitetnijoj izvedbi pojedinog projekta, odnosno programa Čuvari baštine u cjelini. Pregled vanjskih suradnika po školama prikazan je u narednoj tablici.

Tablica 6.: Prikaz vanjskih suradnika po školama

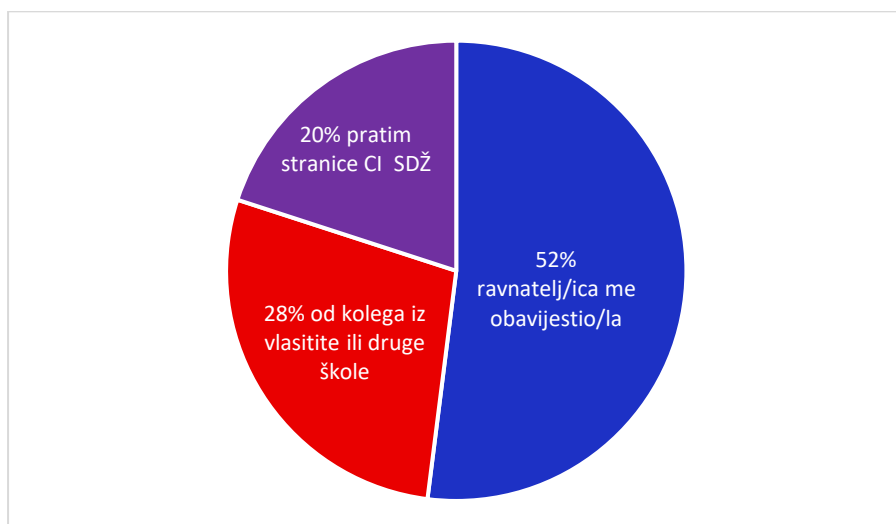
Škola	Suradnici
OŠ Bijaći	Muzej grada Kaštela, Bijaći - društvo za očuvanje kulturne baštine Kaštela, Grad Kaštela
OŠ braće Radića, Bračević	Župa Crivac
OŠ dr. Franje Tuđmana Brela	Turistička zajednica Brela
OŠ Gradac	Zavičajna zbirka Gradac, Općina Gradac, TZ Gradac
OŠ kneza Trpimira	Muzej grada Kaštela, HPD "Ante Bedalov"
OŠ kraljice Jelene	Nino Švonja, arheolog
OŠ Lokve-Gripe	Gradska knjižnica „Marko Marulić“
OŠ Manuš	Konzervatorica Ivana Radovani
OŠ Mejaši	Gradska knjižnica Marka Marulića, Etnografski muzej, Udruga Collegium Split kroz povijest, Vinko Jelaska
OŠ Milana Begovića	Povijesna postrojba kralja Dmitra Zvonimira Knin, Vranski vitezovi, Šibenska gradska straža
OŠ Petra Berislavića	Konzervatorski odjel u Trogiru, Uprava za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture i medija RH
OŠ Silvija Strahimira Kranjčevića	Općina Lovreć
OŠ Slatine	Župni ured, Mjesni ured, Čuvari Svetišta - obitelj Nakir
II. gimnazija, Split	Gradska knjižnica Marka Marulića, Turistička zajednica Grada Splita, Dalmacija Danas
Industrijska škola Split	Centar za odgoj i obrazovanje "Juraj Bonačić"
Srednja škola Bol	gospodin Siniša Soljačić
Srednja škola "Braća Radić" Kaštel Štafilić - Nehaj	Muzej grada Kaštela, Gradska knjižnica Kaštela
Srednja škola Hvar	Turistička zajednica grada Hvara
Srednja škola Ivana Lucića - Trogir	Muzej grada Trogira, Konzervatorski odjel u Trogiru
Zdravstvena škola Split	Arheološki muzej u Splitu (gosp. Jurčević i gosp. Duplančić), Javna ustanova za upravljanje Park šumom Marjan (Antonela Čmrlec), Uršula Najev (glumica, mentorica učenicima), Matko Petrić (snimatelj), Nađan Dumanić (nastavnik iz Tehničke škole, pjesnik) Žarko Zečević (nastavnik iz Tehničke škole, 3D printer), predsjednik bratovštine sv. Križa, gospodin Roko Delić, fra Josip (samostan sv. Frane)

2.2. Prijava i odabir projekata

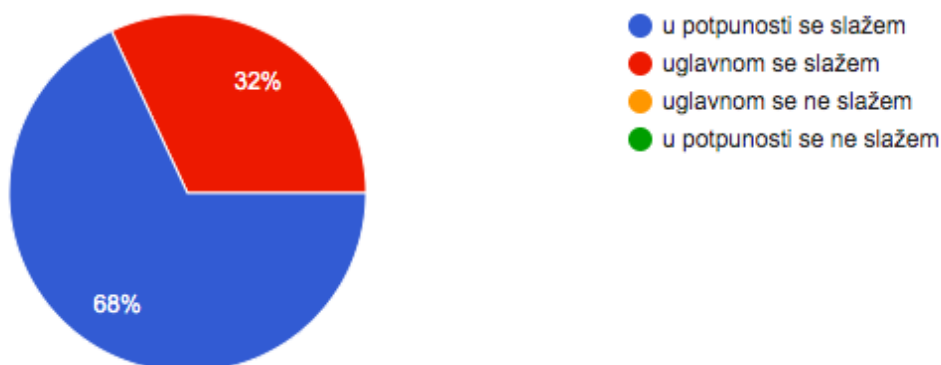
Slika 1.: Prikaz procjene koordinatora za tvrdnju „Javni poziv za prijavu u program „Čuvari baštine“ bio je jasan i razumljiv.“

Prema odgovorima 64% koordinatora, javni poziv za prijavu u program „Čuvari baštine“ bio je u potpunosti jasan i razumljiv, 32% koordinatora se s navedenim uglavnom slaže, dok se 4% koordinatora u potpunosti ne slaže s tom tvrdnjom.

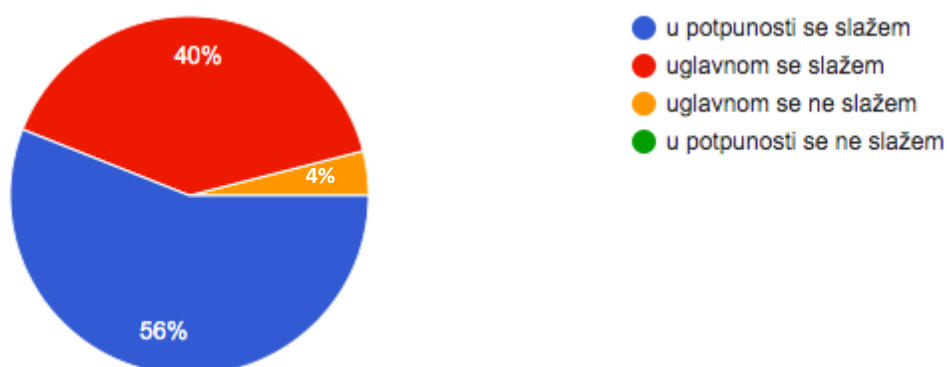
Slika 2.: Prikaz odgovora koordinatora za tvrdnju „Za javni poziv saznao/la sam:“

Najveći dio koordinatora (52%) za javni poziv su saznali od strane ravnatelja/ice, 28% njih su obavijestile kolege iz vlastite ili druge škole, a 20% je tu informaciju vidjelo na stranicama CI SDŽ.

Slika 3.: Prikaz procjene koordinatora za tvrdnju „Proces prijave projekta bio je jednostavan, jasan i razumljiv.“

Prema procjeni 68% koordinatora, proces prijave projekta bio je u potpunosti jednostavan, jasan i razumljiv, a ostatak, odnosno 32% koordinatora se uglavnom slaže s navedenom tvrdnjom.

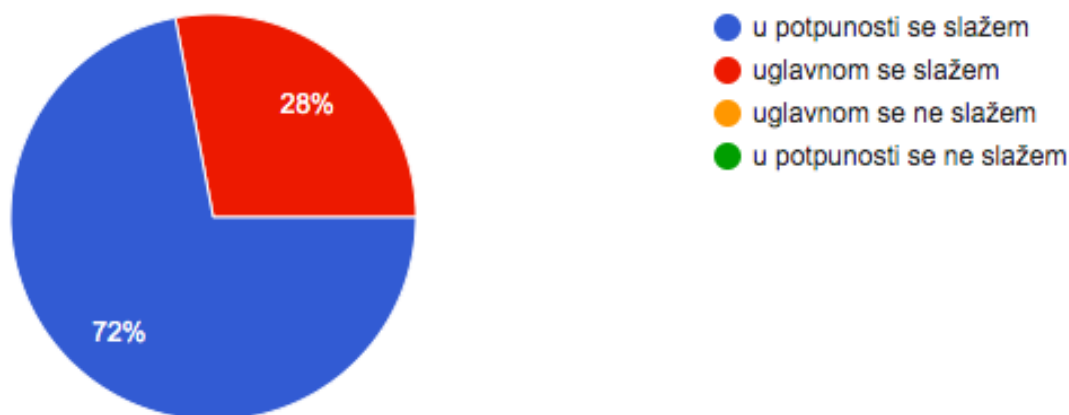

Slika 4.: Prikaz procjene koordinatora za tvrdnju „Rezultati evaluacije prijave projekta bili su jednostavni, jasni i razumljivi.“

Najveći udio koordinatora (58%) se u potpunosti složilo s tvrdnjom da su rezultati evaluacije prijave projekta bili jednostavni, jasni i razumljivi, 40% se s istim uglavnom složilo, a preostalih 4% se s time uglavnom ne slaže.

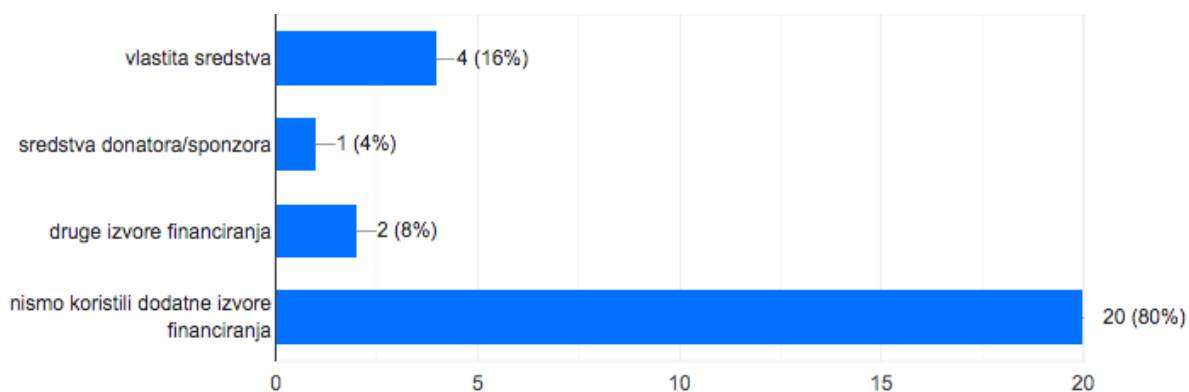
S obzirom na navedeno, može se uočiti da je koordinatorima proces prijave i odabira projekata u program „Čuvari baštine“ bio jasan i jednostavan, te da su informaciju o njegovoj provedbi uglavnom primili unutar vlastite škole od strane ravnatelja/ice ili kolega.

2.3. Financiranje

Slika 5.: Prikaz procjene koordinatora za tvrdnju „*Financijska sredstva dodijeljena temeljem javnog poziva bila su dostatna za realizaciju istog.*“

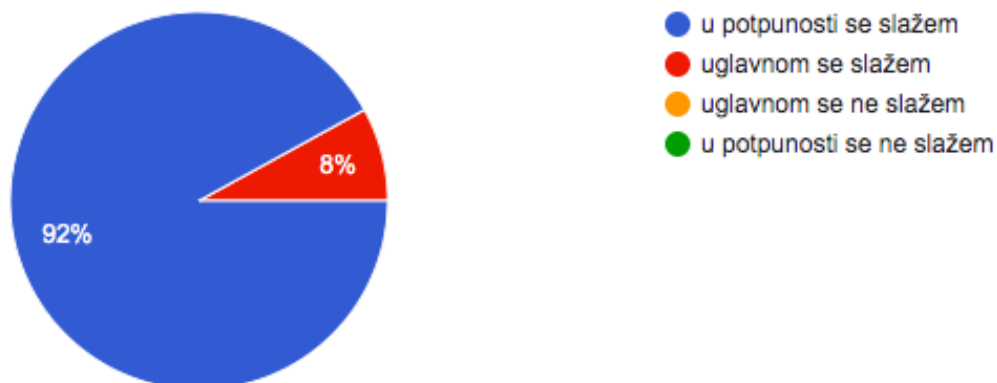
Većina koordinatora, njih čak 72% se u potpunosti složilo s time da su financijska sredstva dodijeljena temeljem javnog poziva bila dostatna za realizaciju projekta, dok se ostatak, odnosno njih 28% s time uglavnom slaže.

Slika 6. Korištenje financijskih sredstava izuzev onih dodijeljenih od strane CI SDŽ.

Najvećem broju sudionika (80%) projekta nisu bili potrebni dodatni izvori financiranja, 16% uz dodijeljena koristilo je i vlastita sredstva, 4% sredstva donatora ili sponzora, a ostatak, odnosno 8% druge izvore financiranja.

2.4. Voditelj programa

Slika 7.: Prikaz procjene koordinatora za tvrdnju „Komunikacija sa voditeljem programa Draganom Šupom bila je ugodna i korisna.“

Gotovo svi koordinatori (92%) su komunikaciju s voditeljem programa procijenili u potpunosti ugodnom i korisnim, a preostalih 8% se uglavnom slaže s tvrdnjom da je komunikacija s voditeljem bila ugodna i korisna.

U sklopu odgovora na opisna pitanja, koordinatori su **voditelja programa** „Čuvari baštine“ procijenili iznimno pozitivno. Od ukupno 25, 20 koordinatora je imalo samo pohvale, dok ostalih petoro nije imalo nikakav komentar. Najveći broj komentara odnosi se na pristup voditelja, ali i oblike komunikacije, osobito online. **Od odgovora izdvajaju se:**

- Otvorenost u komunikaciji, savjetovanje i prijedlozi su za pohvalu. Pohvaljujem pristupačnost i srdačnost tijekom komunikacije kao i trud uložen oko organizacije projekta.
- Odličan. Spreman na suradnju. Izrazito dobre komunikacijske vještine.
- Jasan, kratak i produktivan.
- Kontakti s voditeljem projekta su bili odlični unatoč teškoj situaciji uzrokovanoj pandemijom Covid 19. Za svaku pohvalu!!!
- Gospodinu Šupi najljepše zahvaljujem na njegovim žurnim odgovorima i podršci.
- Komunikacija s voditeljem jednostavna, jasna, sve objasni u detalje, strpljiv i ima razumijevanja.

- Pohvaljujem i zahvaljujem na fleksibilnosti i razumijevanju situacije i okolnosti u kojima smo radili.
- Izuzetno pristupačan, jednostavan i susretljiv za sva pitanja i propuste.
- Izvrsna komunikacija, susretljiv, pristupačan i jasan.
- Ugodna komunikacija mailom.
- U svakom trenutku spreman je razjasniti eventualne nejasnoće.
- Ljubazan i drag! Bravo za Dragana!
- Komunikacija je bila efikasna i voditelj je pružio pravovremene informacije i savjete.
- Sve pohvale!

2.5. Kompetencije stečene u programu

Pri planiranju programa Čuvari baštine, predviđene su kompetencije i ishodi koje bi učenici tijekom sudjelovanja u projektu trebali razviti. Planirani ishodi sudjelovanja u programu Čuvari baštine bili su:

- Produbiti znanja u području baštine, kulture, umjetničkog i humanističkog područja izvan školskog gradiva.
- Usvojiti korake u izradi projekta - od ideje i provedbe do primjene i prezentacije.
- Razvijati inovativnost, kreativnost, informacijsku i digitalnu pismenost.
- Razvijati istraživačko, projektno i suradničko učenje i ponašanje.
- Usvojiti vrijednosti vezane uz važnost okoline u kojoj žive i baštine koja ih okružuje.
- Ojačati samopoštovanje i razvijati pozitivnu sliku o sebi.
- Razvijati vještine evaluacije i samoevaluacije te (samo)prezentacije.
- Suradivati s vršnjacima u planiranju i provedbi zadataka te razvijati suradničke i komunikacijske vještine.

S obzirom da su projekti u konačnici bili vrlo raznoliki, sveobuhvatni i kreativni, htjeli smo od provoditelja čuti mišljenje o kompetencijama koje su učenici, ali i odgojno-obrazovni djelatnici stekli sudjelovanjem u pojedinačnim projektima.

2.5.1. Učenici

Po pitanju kompetencija koje su učenici stekli i razvili, one su, dakako, raznovrsne i imaju visoku vrijednost za svakoga osobno, ali i za zajednicu kojoj pripadaju. One koje su se u komentarima izdvojile kao zajedničke svim učenicima koji su sudjelovali su sljedeće:

- **timski rad**

- Učenici su kroz ovaj projekt razvijali osjećaj zajedništva i rad u grupi

- **interpersonalne vještine**

- učenici su razvijali sposobnosti slušanja i komuniciranja sa stručnim djelatnicima i zaposlenicima muzeja, knjižnice,
- učenici su potaknuli članove lokalne zajednice na promišljanje o vrijednostima s kojima živimo i potrebu aktivnijeg pristupa očuvanju svih kulturnih znamenitosti.

- **informatičke/digitalne vještine**

- Razvili su i neke od informacijsko-komunikacijskih kompetencija jer su izrađivali videa u aplikacijama, izrađivali su interaktivnu kartu, brošure te su pridruživali pripadajuće QR kodove na svoje uratke,
- učenici su razvijali informatičke kompetencije tijekom sređivanja snimljenih materijala, izrade video zapisa, postavljanja materijala na web stranice, izrade virtualne izložbe.

- **komunikacijske vještine**

- vještina prezentiranja sadržaja odnosno usmeno izražavanje učenika,
- samostalno izlaganje i elaboracija,
- učenici su razvijali sposobnost uljudne komunikacije u neposrednom i virtualnom okruženju,
- učenici su se naučili pripremiti za javni nastup i održati javni govor,
- učenici su naučili predstaviti i promovirati svoju školu kao ustanovu koja potiče projektno učenje i aktivno sudjeluje u kulturnom i javnom životu grada.

- **poduzetničke vještine**

- razvijali poduzetnost u radu na očuvanju i promidžbi baštine,
- računali troškovnik i određivali prodajnu cijenu proizvoda,
- vještine oglašavanja i marketinga.

- **jezične vještine**

- unaprijeđenje znanja francuskog jezika.

- **umjetničko izražavanje**

- umjetničko izražavanje tijekom izrade modela, fotografiranje, snimanje filma...,
- demonstracija, glumačke kompetencije,
- likovni izričaj.

- **kreativnost**

- učenici su razvijali kreativnost fotografirajući i snimajući artefakte.

- **kritičko mišljenje**

- učenici su razvijali kritičko razmišljanje i analitički pristup tijekom istraživanja i odabira artefakata,
- promišljanje o etičkim pitanjima.

- **istraživački pristup problemu**

- timski rad, poznavaju etape istraživačkog rada, obrada i prikaz podataka grafički, predstavljanje rezultata u javnosti,
- samostalno traženje informacije, razvijaju sposobnosti rada u skupini, usvajaju nove metode rada, sposobnosti rješavanja problema, kritički odnos prema vlastitom radu,
- potraga za znanstvenom literaturom,
- kreativnost i učenje kroz multidisciplinarni pristup i istraživački i aktivni rad.

- **inovativnost**

- stjecanje vještina i rada u inovativnim tehnikama i poticanje kreativnosti.

- **svijest o kulturno-povijesnoj vrijednosti okruženja**

- svijest o očuvanju zavičajne baštine.
- radili na uočavanju prisutnosti i vrijednosti prirodne i kulturne baštine zavičaja, razvijali vještine prepoznavanja njihove posebnosti (prepoznatljivosti) i potrebe pravilnog vrednovanja (održivi razvoj), povezivali su se s identitetom prostora u kojem su boravili (rad na očuvanju baštine),
- učenici razvijaju interes prema svim dijelovima svog grada, uočavaju dijelove grada koji su zanemareni i ne posjećuju se, zbog čega je naš projekt i dobio ime.

• vrednovanje/samovrednovanje

Sljedeći komentar sažeto prikazuje gotovo sve kompetencije koje su učenici stekli za vrijeme provedbe programa, ali i njihovo vrednovanje, stoga smo ga svrstali pod ovu kategoriju.

„Učenici su na kraju projekta izvršili samoprocjenu kompetencija stečenih tijekom projekta pri čemu sam koristila „kotač ravnoteže“. Područja procjene bila su:

1. Osobni potencijali (npr. prepoznavanje vlastitih interesa, razvijanje svojih kreativnih potencija, preuzimanje odgovornost za svoj život i održivi razvoj društva...),
2. Komunikacijske kompetencije (npr. aktivno slušanje, davanje i primanje informacija, vještine prezentacije..),
3. Suradničko učenje i rad u timu (npr. prihvaćanje pravila, uzajamno pomaganje, suradnja u ostvarivanju zajedničkih ciljeva...),
4. Nacionalni i kulturni identitet (npr. upoznavanje/razumijevanje/razvijanje nacionalnog i kulturnog identiteta...),
5. Odgovornost pojedinca u društvu (npr. prepoznavanje važnosti odgovornosti, prepoznavanje i analiziranje međuovisnost pojedinca i društva te način kako uspješno pridonositi zajednici...),
6. Sudjelovanje i doprinos školi i lokalnoj zajednici (poduzimanje aktivnosti u tom smislu, davanje prijedloga...),
7. Vlastito kulturno nasljeđe u odnosu na multikulturalni svijet (usporedba i analiza vrijednosti svoga kulturnog nasljeđa u odnosu na druge kulture...) „

Uz navedene, važno je istaknuti još nekoliko vještina i osobina koje su se provlačile komentarima, a to su: samokritičnost, samostalnost, odgovornost, pismeno izražavanje, organizacijske/upravljačke vještine, suradničko i projektno učenje i poučavanje i mnoge druge. S obzirom na usvojene kompetencije, može se zaključiti da su glavni ciljevi programa ostvareni, osobito u aspektu podizanja svijesti o vrijednosti baštine te adekvatnom ophođenju s istom.

2.5.2. Odgojno-obrazovni djelatnici

U svojim komentarima, koordinatori su istaknuli mnoštvo stečenih i razvijenih kompetencija, koje su saželi u sljedećim odgovorima:

- projektno vođenje, kreativnost,
- suradničko i timsko planiranje, organizacijske vještine, jačali poduzetnički duh, razvijali digitalnu pismenost te generičke kompetencije,
- suradnički rad, komunikacijske vještine, organizacijske vještine, informacijsko komunikacijske kompetencije,
- bolja suradnja i kompatibilnost sa učenicima, kooperativnost,
- timski rad, usavršili su svoje vještine demonstracije, rad s manjim grupama učenika koji su bili visoko motivirani, digitalne kompetencije, organizacijske sposobnosti, inicijativnost,
- kvalitetniji način organiziranja nastavnog procesa; povezanost s učenicima; korelacija kroz razne nastavne predmete.
- osmišljavanje projekta, planiranje, rad u timu, preuzimanje odgovornosti za školu i lokalnu zajednicu, preuzimanje inicijative i poduzetništvo, sposobnost pretvaranja ideja u aktivnosti kroz kreativnost, sposobnost planiranja i upravljanja projektima...,
- socijalne, komunikacijske, stručne kompetencije,
- nastavnici su razvijali sposobnosti osmišljavanja projektne nastave, osvijestili su važnost izvan nastavnih aktivnosti i izvan učioničkog učenja, uključili u kulturni i javni život grada, tijekom cijelog projekta samovrednovali svoj rad, naučili predstaviti i promovirati svoju školu kao ustanovu koja potiče projektno učenje i aktivno sudjeluje u kulturnom i javnom životu grada, pogledali i vrednovali projekte drugih škola te razmijenili dojmove i iskustva s kolegama,
- informacijsko-komunikacijske kompetencije, sposobnost prilagođavanja novim situacijama i rješavanja problema, sposobnost organiziranja,
- koordiniranje učenika u nastavi na daljinu,
- projektno razmišljanje, pregovaračke vještine,
- procjenjivanje spremnosti učenika za istraživački rad i suradnju, donošenje valjanih odluka
- kompetencije rada u timu, rada s informacijama, rada u zajednici i za zajednicu, socijalne i građanske kompetencije,

**Izvrsnost nije cilj.
Izvrsnost je stav!**

Osim primarnog cilja koji se nastojao i nastoji postići ovim programom, svijest i očuvanje lokalne baštine, odgojno obrazovni djelatnici imali prilike razvijati i usavršavati kompetencije od kojih se svakako ističu one poduzetničke, timske, komunikacijske i organizacijske. Odgojno obrazovni djelatnici sudjelovanjem u ovom programu su zasigurno napravili iskorak iz svoje zone udobnosti, i razvijali se u područjima koje će svakako doprinijeti njihovu daljnjem radu, njegovu shvaćanju, možda s neke druge točke gledišta.

2.6. Dojmovi učenika i odgojno-obrazovnih djelatnika

Nakon provedbe ovako velikog programa po prvi put, svakako su nas iskreno zanimali i dojmovi svih uključenih. Stoga smo školske koordinate zamolili i da nam u upitniku navedu dojmove učenika i odgojno-obrazovnih djelatnika, kako bismo provjerili jesu li usmeni komentari koje smo dobivali sa različitih strana zaista tako pozitivni, ali i da dobijemo ideje za unaprjeđenje.

2.6.1. Učenici

Od ukupno 25 prikupljenih odgovora, njih 22 ukazuje na iznimno zadovoljstvo provedbom programa te imaju samo riječi hvale. Neki su bili toliko oduševljeni da su svoje dojmove podijelili javno putem vlastitih kanala (<https://zdravstvenaskola.wixsite.com/gospica/copy-of-o-filmu>). Naravno, uz pozitivne dojmove slijedi i nekolicina konstruktivnih kritika, ali i nešto opravdanog nezadovoljstva, čiji razlozi će svakako biti uzeti u obzir pri planiranju budućih programa. Dio koordinatora je proveo evaluaciju među učenicima na razini škole, ali ti podatci u trenutku prikupljanja ovih podataka još nisu bili dostupni pa tako nisu bili dostupni ni CI SDŽ u trenutku pisanja ovog izvještaja.

Dojmovi učenika prema navodima koordinatora:

- Oduševljeni su!
- Učenici su zadovoljni radom na projektu. Teme kroz umjetničko stvaralaštvo su poticale njihovu kreativnost, a sudjelovanje u kviz natjecanjima znanja o baštini njihovu motivaciju.
- Učenici su bili motivirani te u svoje slobodno vrijeme rado sudjelovali na očuvanju baštine boraveći u prirodi te se družeći na jedan drugačiji i zasigurno iskustveniji način. Također su odabrani učenici koji su predstavljali projekt na završnoj konferenciji bili zadovoljni učinjenim te novostečenim iskustvom.
- Rado i sa veseljem su radili i bili zainteresirani do samog kraja.
- Svidjela im se terenska nastava, susret s arheologom kao stručnom osobom, zajednički rad i predstavljanje projekta, pripadnost skupini i gradu.
- Učenici su motivirani za daljnji rad i željni stvaralaštva što nam govori da su visoko zadovoljni projektom.
- Učenice koje su sudjelovale u provedbi projekta ističu da im je projekt osvijestio ne samo potrebu čuvanja svoje baštine i važnost soli za živote ljudi, nego ih je naučio i samostalnosti, preuzimanju inicijative i odgovornosti za svoju lokalnu zajednicu.
- Učenici su se veselili druženju tijekom rada na projektu, naučili su nešto o povijesti i baštini svog grada što nisu znali, svidio im se drugačiji odnos s nastavnicima koji su uspostavili tijekom rada na projektu i nove metode učenja. Osobito im se svidjela konferencija, radovi drugih škola, mogućnost samoprocjene u odnosu na druge, razmišljaju o sljedećim projektima.
- Zadovoljstvo drugačijim oblicima rada.
- Učenici naše škole su oduševljeni sudjelovanjem u ovome projektu jer smo se prije svega dobro zabavili, a onda i naučili mnogo toga o našem gradu (gradnja, stari način života, stare riječi - dijalektizmi, zaštita spomenika kulture itd.)
- Izuzetno sretni i ponosni na svoj angažman i uopće mogućnost sudjelovanja.

Primjedbe:

- Nije im se svidjelo što su samo predstavnici mogli doći na konferenciju, što su bili u kategoriji vrednovanja s odraslim učenicima.
- Premalo vremena za realizaciju, pogotovo u završnom (prezentacijskom) dijelu projekta.

- Učenici nisu zadovoljni jer nisu dobili povratne informacije što im je u projektnim aktivnostima bilo dobro, a što bi trebalo popraviti.
- Više manje dobri.. Osim što im je bilo naporno sudjelovati u projektu kad je nastava bila online.

Ostatak primjedbi odnosi se na konferenciju o kojoj će biti riječi u nastavku.

Možemo zaključiti da je program za učenike imao višestruke koristi, osobito u području stvaralaštva. Prema svemu sudeći, nije nedostajalo ni zabave i uživanja u zajedništvu na terenu. Međutim, koliko je bio zabavan i ispunjen, nekima je bio i naporan s obzirom na količinu utrošenog vremena uz druge svakodnevne obveze.

2.6.2. Odgojno obrazovni djelatnici

Kao i kod dojmova učenika, većina dojmova je pozitivna, uz prijedloge za unaprjeđenje:

- Oduševljeni su!
- Dojmovi su pozitivni u svakom pogledu. Posebno zadovoljstvo je vidjeti zadovoljne i motivirane učenike te prisustvovati trenutcima kada im na um pada neka ideja ili otkriju "skriven" vještine i sposobnosti.
- Dobile smo poticaj za daljnji razvoj kompetencija u području očuvanja baštine te želju za razvoj novih ideja i proizvoda.
- Pozitivni, svi zajedno spremni smo osmisliti novi projekt kako bismo i sljedeće školske godine sudjelovali u programu Čuvari baštine.
- Zahvalna za organiziranje projekta na razini županije, vrlo dobra osmišljenost programa, konferencije, pohvalna podrška brojnih struktura društva u projekt.
- Učitelji (mentori) su također zadovoljni projektom i aktivnostima koje su im omogućile da iz drugačije perspektive pristupe radu i potiču učenike na proaktivnost.
- Svi možemo učiti od naših učenika koji se uvijek iskazuju svojom angažiranošću i kreativnošću. Rad s učenicima je dvosmjernan proces u kojem svi mogu puno toga naučiti. Osobito smatramo vrijednim kada se rezultati projekta „preliju“ i na lokalnu zajednicu budući da takvom sinergijom nastaju najbolji rezultati, koji su ujedno i poticaj na daljnji rad. Premalo vremena za realizaciju, pogotovo u završnom (prezentacijskom) dijelu projekta.

- Ideja cijelog projekta čuvari baštine je izvrsna, rado bi ponovno sudjelovala.
- Nastavnici se svidio rad na projektu, osobito terenski dio projekta, malu nervozu stalno su uzrokovale epidemiološke prilike jer je stalno bila prisutna zabrinutost da nećemo završiti rad.
- Korisna je bila konferencija gdje smo na jednom mjestu vidjeli sve ostale projekte, izmijenili iskustva s kolegama, vrednovali njihove, ali i svoj projekt.
- Zadovoljstvo i motivacija za buduću suradnju i projekte.
- Dojmovi ostalih sudionika su zadovoljstvo i ponos što su imali priliku sudjelovati u ovakvom projektu i s učenicima raditi na promociji svog kraja i baštine. Pokazati to ostalim učenicima, djelatnicima i roditeljima.
- Svi su se složili da je projekt hvale vrijedan jer potiče bavljenje kulturnom baštinom te učenje i spoznaju o vrijednostima koje kulturno nasljeđe ima. Svi sudionici bi rado sudjelovali i u budućim projektima te na taj način obogatili rad s učenicima kroz kurikulare redovne nastave, izborne nastave te izvannastavnih aktivnosti.
- Svakako treba nastaviti priču s ovakvim projektima i promijeniti sto smo naučili na putu. Dobro bi bilo održati ljudima u školi predavanje o svemu što smo učinili, možda bude poticaj drugima za stvaranje novih projektnih aktivnosti. Nije ovo bilo nimalo lako i mislim da voditelj treba ljudima u školi održati predavanje neka vide i nauče. Sve probleme koji su se pojavili po putu trebamo zapisati i u sljedećoj varijanti pokušati izbjeći. Obavili smo izuzetan posao i moramo biti ponosni. Zahtjevniji oblik nastave koji kroz proširivanje nastavnog program te primjene novih nastavnih metoda omogućava rast nastavnika. Vrijedna su prilika i za učenike kojima pruža dodatnu priliku za usvajanje brojnih vještina te potiče njihov cjeloviti razvoj. Bilo je izazovno raditi u skladu sa epidemiološkom situacijom.
- iznimno korisno za mještane, za djecu i za učitelje jer nas neprestano potiče na suradnju.

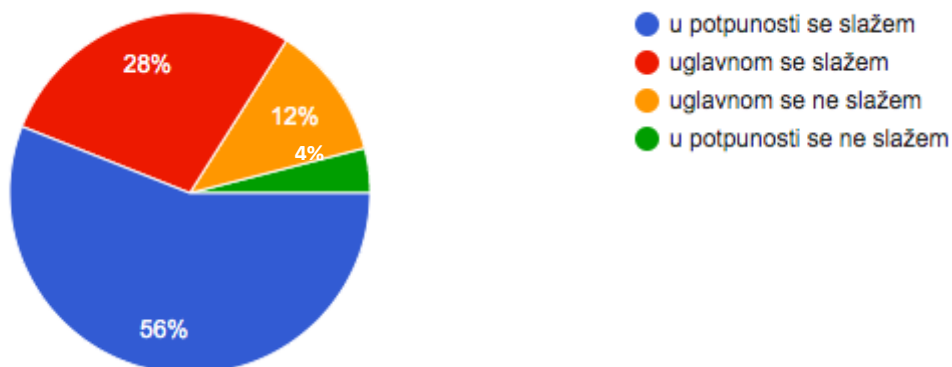
Odgojno-obrazovni djelatnici uspjeli su ostvariti novu razinu bliskosti sa svojim učenicima što navode kao najvrjedniji ishod ovoga programa, kao i duh zajedništva i suradnje koji je bio prisutan čitavo vrijeme. S obzirom da baština nasljeđe koje uživamo iz generacije u generaciju, njezino očuvanje uistinu ovisi o generativnosti njezinih 'konzervatora'. Odgojno obrazovni djelatnici imali su priliku osjetiti i generativno djelovati kao sudionici ovoga programa što su na neki način naveli u svojim komentarima. Pored svih svojih obveza i otežavajućih "online" okolnosti, provođenje je bilo izazovnije nego što su to neki u početku pretpostavili, no na kraju ponos nije izostao.

Nedostatci

Osim pozitivnih ishoda, odgojno obrazovni djelatnici ukazali su na neke nedostatke, koji će se detaljnije obrađivati u nastavku, te su navedeni u sljedećim komentarima:

- Projekt je bio izazovan od samog početka zbog B modela rada škole kao i malog broja uključenih djelatnika od kojih se jedna više puta izmjenjivala. Ponosni smo jer smo bili dio čuvara baštine. Nadamo se da smo kroz ciljeve koje smo si postavili uspjeli obogatiti život naše škole i zajednice.
- Drago mi je što su moji učenici sudjelovali u projektu koji je iznjedrio programsku knjižicu, plakat, izložbu fotografija i izvrstan promotivni film, a sve su to popratili i naši suradnici i medijski pokrovitelji - GKMM, portal Dalmacija Danas i portal Slobodne Dalmacije. Izuzetno sam razočarana samim uvjetima izvedbe njihove završne prezentacije. Stječe se dojam da se (pr)ocjenjivao samo završni proizvod u vidu "lijepog stola" na mjestu okupljanja, a uvjeti izlaganja nisu bili ni približno jednaki. Dok su se nekim školama tolerirala višestruko dulja izlaganja nego što nam je to tjednima ukazivano mailom, moje su učenice prezentirale u uvjetima koji su bili rubno regularni, a jamačno izrazito nepristojni. Razumijem da je bilo kasno navečer (za redoslijed izlaganja škole nisu krive) i razumijem da je bilo i male djece, no zgraža me odnos prema njihovom izlaganju. Od buke se nije čulo baš ništa, drugi su sudionici hodali dok se izlagalo, stručna komisija nije doslovno ni pogledala njihovu PowerPoint prezentaciju jer je bila zauzeta dogovorom o nastavku programa i proglašenju pobjednika dok neke škole nisu ni izložile svoj program. Smatram da nema smisla slati mailove u kojima se ističe da neke škole možda nemaju proizvode za izlaganje na svojim stolovima i da je to u redu, a zatim se "skromniji" stolovi gotovo zaobiđu. Pritom je važno spomenuti da su neki od nas najveći dio sredstava uložili u vrlo teške i specifične uvjete snimanja lokacija te montažu materijala. Činjenica da su naš film i dijelove brošure prenijeli relevantni mediji očito nije mnogo značila onima koji su se toliko žurili završiti s programom da moji učenici nisu mogli dobiti ni dostojanstvene uvjete jednog zrelog, pismenog i poučnog izlaganja. Nakon tih 5 minuta osjetili su samo gorčinu što izuzetan projekt na koji smo jako ponosni završavamo u tako ružnom tonu.
- Također je i zahtjevno, pogotovo radi nedostatka vremena i nemogućnosti da se sve uklopi u školski raspored i izvanškolske aktivnosti.

2.7. Učenička konferencija

Slika 8.: Prikaz procjene koordinatora za tvrdnju „Učenička konferencija bila je kvalitetno i profesionalno organizirana.“

Nešto više od polovine koordinatora u potpunosti se složilo s tvrdnjom da je učenička konferencija bila kvalitetno i profesionalno organizirana, 28% uglavnom dijeli to mišljenje, 12% se uglavnom ne slaže s navedenim, dok se 4% uopće ne slaže s tom tvrdnjom.

Uz procjene, koordinatori su u opisne odgovore saželi svoje dojmove o konferenciji. Poseban naglasak bio je na ambijentu i prostorima Salone odnosno Manastirina, gdje se odvijala sama konferencija. Uz to izdvajaju se još i:

- Pozitivno ozračje, užurbanost pripreme oko postavljanja izložbenih štandova, druženje i razgovori s timovima drugih škola te članovima žirija, kvalitetna suradnja s organizatorima, te svakako posebno okruženje antičke Salone - Manastirina u predvečerje. Pokloni koji su učenici dobili.
- Prostor i vrijeme da svaka škola predstavi svoje produkte i rad, prikaz timskog rada učitelja i učenika, lokacija konferencije
- Druženje, pozitivna atmosfera, zanimljivi projekti...
- Izborom gostiju i mjesta, organizacijom prostora, tehnike... jasno je naglašena važnost događaja te tako pokazano da se cijeni rad koji su učenici i mentori uložili u projekte. To su osobito osjetili naši učenici koji su na kraju komentirali da im je žao što je sve završilo.
- Organiziranost, lokacija, profesionalnost, pokloni svim sudionicima. Osjećaj zajedništva.
- Sve! Atmosfera, ambijent, organizacija, učenička izlaganja, nagrade 😊

- Svidjelo mi se što su se učenici različitih škola međusobno upoznali, što smo vidjeli radove drugih škola.
- Odnos organizatora prema sudionicima.
- Postignuta kompetitivnost među učenicima kao i mogućnost razvijanja učeničkih vještina komunikacije i prezentiranja.

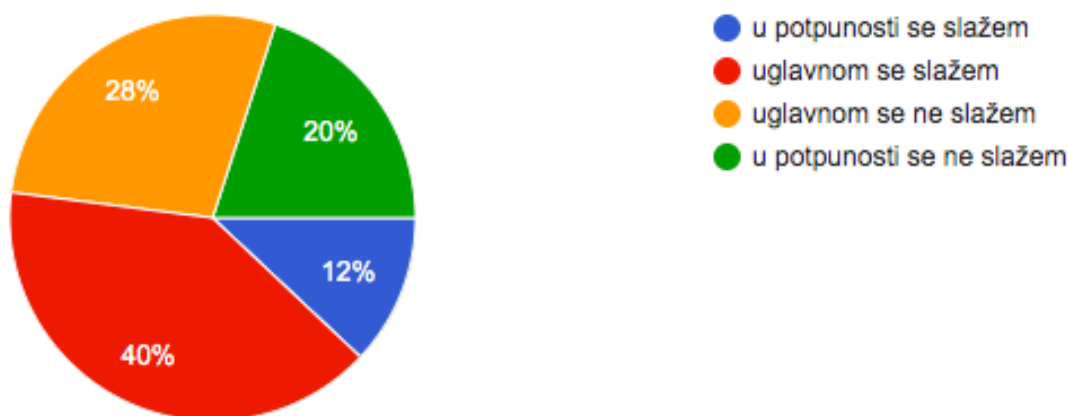
Osim za konferenciju, neki su imali i par lijepih riječi za ostale predstavnike poput:

- Osnovna škola Silvija Strahimira Kranjčevića iz Lovreća. Škola koja je odskakala zrelošću i rezultatima projekta, kao i mogućnošću nastavka svojih zadataka.

Koordinatori su također podijelili i svoje primjedbe na konferenciju, među kojima se najveći broj odnosi na trajanje konferencije, tehničke uvjete i nagrađivanje, a dio koordinatora uopće nije imalo primjedbe.

- Predugo traje...trebalo je odvojiti osnovne od srednjih škola...učenici iz daljih mjesta su zbog prijevoza morali otići prije završetka.
- Nešto duži pozdravni govori, dužina trajanja konferencije.
- Povratna informacija zašto su dodijeljene nagrade.
- Istovremeni obilazak štandova i trajanje prezentacije.
- Možda da je samo malo ranije, više zbog učenika osnovnoškolske dobi.
- Trebalo je pričekati da se svi projekti prezentiraju pa onda dati kratku pauzu za glasanje. Ovako mi nismo niti glasali budući da smo htjeli steći dojam o svim projektima. Također, možda bi trebalo ograničiti prezentacije na 3-4 minute ili smanjiti broj sudionika.
- nepridržavanje planiranih 5 min. za prezentaciju (tako da je ispalo da pojedinci znaju više i bolje ako duže prezentiraju, što je suprotno zadanim parametrima)
- Za naš projekt nije dodijeljeno - pripremljeno: akreditacije, potvrde o sudjelovanju, učitavanje prezentacije (iako je sve na vrijeme postavljeno na Vašu stranicu) - iste nismo do danas dobili!
- Na listi za ocjenjivanje nisu bile sve škole
- Ocjenjivanje projekta nije bilo transparentno, nisu jasno zadani parametri ŠTO se ocjenjuje i po kojim kriterijima (osim 5 minutne prezentacije, koje se mnogi nisu pridržavali!), ocjenjivanje nije transparentno jer se rezultati nikad nisu vidjeli.
- Pogrešno predstavljanje rezultata u medijima.

- Voljela bih da smo unaprijed znali nekoliko stvari:- nisam provjeravala prezentaciju jer sam s punim povjerenjem u CI došla na izlaganje (uspostavilo se da nedostaju posljednja 4 ključna slajda). No ipak smatram mojom greškom što nisam odmah u 5.30 istu provjerila. Nadalje, došli smo u 5.30 a bilo bi dobro da smo došli i već oko 5.00 budući smo imali poprilično posla oko aranžiranja stola (to je opet naša greška) no nije zgorega ubuduće te detalje napomenuti sudionicima.
- Bilo mi je žao što nije moglo sudjelovati više učenika zbog epidemiološke situacije.
- Nejednaki uvjeti izlaganja, duljina izlaganja nekih škola, buka, hodanje dok drugi izlažu, neravnopravan tretman sudionika.
- Prezentacija se nije jasno vidjela na platnu pa je nismo mogli pročitati ni adekvatno prezentirati što je izazvalo nelagodu i ostavilo loš dojam.
- Što nije radio uređaj za izmjenu slajdova.

Slika 9.: Prikaz procjena koordinatora za tvrdnju „Kriteriji za odabir nagrađenih projekata bili su jasni i razumljivi.“

Ukupno 12% koordinatora u potpunosti se složilo s tvrdnjom da su kriteriji za odabir nagrađenih projekata bili jasni i razumljivi, 40% se uglavnom slaže s navedenim, 28% se uglavnom ne slaže, dok se 20% u potpunosti ne slaže s navedenom tvrdnjom.

U nekolicini prethodno navedenih komentara dalo se naslutiti nezadovoljstvo koordinatora kriterijima i transparentnošću odabira nagrađenih. Na gornjoj slici se može uočiti da su mišljenja uglavnom podijeljena gotovo u jednakoj mjeri.

2.7. Osvrt na cjelokupni program

Pri kraju same evaluacije, koordinatori su imali priliku osvrnuti se na cjelokupni program i pridonijeti njegovu unapređenju svojim prijedlozima i komentarima. Na temelju toga možemo izdvojiti ono što im se **osobito svidjelo**. U ovom dijelu odgovore je dalo 22 koordinatora, od kojih njih troje navelo kako im se svidjelo apsolutno sve.

Nadalje, koordinatorima je posebno olakšala jednostavnost i fleksibilnost samog programa te komunikacija s voditeljem programa.

- Jednostavan proces prijave, jasnoća, neopterećenost strogim rokovima, jednostavna komunikacija s voditeljem projekta, neinzistiranje na strogim pravilima, završna konferencija
- Jednostavnost provedbe
- Jasne upute, ugodna komunikacija, sloboda u provedbi projekta, način na koji se dodjeljuju sredstva tako da se dio može iskoristiti za projektne aktivnosti dok se projekt još odvija.
- Opušteni odnos s voditeljima, susretljivost. Transparentnost svih projekta na jednom mjestu, jednostavnost. Širina i sloboda u realizaciji projekta, nije bilo previše papirologije. :)
- Ugodna komunikacija, rad bez pritiska i fleksibilni rokovi predaje radova.

Naravno, nisu izostale pohvale za lokaciju, ambijent, organizaciju, što je spomenuto ranije u tekstu. Nadalje, ono što je svim sudionicima i bio poticaj na prijavu jest tema i pristup istoj, na što upućuju sljedeći komentari:

- Inzistiranje na otkrivanju, upoznavanju i vrednovanju vrijednosti iz našega neposrednog okruženja, te prepoznavanje njihove univerzalnosti.
- Zaokupljenost temom baštine, poticanje na projektni rad, financijska podrška projekta, zahvalnice za sudjelovanje svakog učenika pojedinačno.
- Sviđa mi se sama ideja ovog programa jer valorizira rad koji se ne događa samo u striktnom okviru nastavnog plana. Inače, projekte, zbog njihove strukture, smatram jednim od najboljih načina pripreme učenika za rješavanje problema na koje će nailaziti tijekom života. Osim ovoga, projekti su okrenuti upoznavanju i razvijanju vlastitih karakteristika, otkrivanju i razvijanju vlastitih interesa, koji kasnije mogu postati i profesionalni interesi, a tijekom njihovog provođenja naglašava se važnost ne samo formalnog učenja, nego i neformalnog i informalnog učenja. Često obuhvaćaju više predmeta te nude cjeloviti pristup problemu, što

je od osobite važnosti u našem sustavu koji pretrpan velikim brojem predmeta zbog čega, često i najbolji učenici, ne vide cjelinu.

- Pozitivno je što postoji ovakav program koji potiče očuvanje baštine. Godinama kroz učeničke zadruge pokušavamo ovaj element očuvati te je ovo dobar način da se to potakne kod šire populacije

Iz ostalih komentara može se zaključiti da je sudionicima nedostajalo kontakta s drugima za vrijeme pandemije, te nisu krili oduševljenje organizacijom konferencije uživo na kojoj se mogla, kako navode, osjetiti suradnja i zajedništvo u prekrasnom ambijentu.

Osim onoga što im se svidjelo, koordinatori su imali prilike navesti i svoje **zamjerke** na cjelokupnu provedbu programa. Odgovore je dalo 17 koordinatora, od kojih petero nije imalo nikakvu primjedbu. Od ostalih komentara dosta se ponavlja, stoga će u nastavku biti navedeni najvažniji. Većina se odnosila na trajanje i organizaciju konferencije, kriterije nagrađivanja i usporedbu s nagrađenim projektima.

- Smatram da bi se kriteriji ocjenjivanja trebali doraditi. Osim što bi projekti trebali imati jasniju strukturu (problem-rješenje-realizacija/produkti), kriteriji bi trebali biti jasnije definirani. Dok su u pozivu za prijavu za sudjelovanje u programu kriteriji i bili navedeni, pri ocjenjivanju projekata za nagrade to je izostalo pa su kriteriji ostali nejasni. Npr. naš dojam je da su se dosta valorizirali snimljeni filmovi te njihova duljina. Smatramo da bi u tom slučaju filmove trebali izraditi sami učenici sa sredstvima koje škola posjeduje. Sama duljina filma smatramo da ne bi trebala imati utjecaja te da bi, naprotiv, kraći/sažetiji filmovi trebali imati čak prednost. U svijetu društvenih mreža i ogromnog broja filmova koji njima kruže, brojna istraživanja su pokazala da je optimalna duljina filma 2-3 minute. Također, sam broj „pregleda“ često ne daje realnu sliku budući da mnogi nakon nekoliko minuta odustanu od gledanja. Smatramo da će, na primjer, naša „staromodna“ trojezična ploča postavljena na šetnici na vidljivom mjestu privući znatno veći broj „pregleda“ od filmova na internetu.
- Dobitnici nagrada su imali realizaciju projekata na već poznatim načinima i već poznatim stereotipima. Ocjenjivačko povjerenstvo nije prepoznalo inovacije i motoričke vještine učenika, kreativnost i estetski dojam.

- Završno izlaganje s rubno regularnim uvjetima koji su razočarali i demotivirali moje učenike.
- Neodređeni kriteriji i neobjavljivanje ukupnih rezultata.
- Skraćivanje vremena predviđenog za realizaciju, organizacija završne konferencije.
- Termin objave natječaja je prekrasno. Studeni/ prosinac je prekrasno da bi se projekt proveo kvalitetno, bez žurbe i stresa.

Također, uz zamjerke, 17 koordinatora iznijelo je svoje **prijedloge za unaprjeđenje budućih provedbi** koje se mogu podijeliti u nekoliko kategorija:

- **Vrednovanje i nagrađivanje**

- Jasni kriteriji na početku kod objave i na kraju kod izbora za nagrađene. Nije mi baš bilo jasno po kojem kriteriju se vrednovalo.
- Jasnije odrediti "završni proizvod". Vodili smo se uputom i većina našeg "završnog" proizvoda je nematerijalna - širenje svijesti (uključujući medije) o važnosti baštine koja je predmet našeg projekta, te rad na samom terenu gdje su učenici fizičkim radom radili na čišćenju i zaštiti baštine, kao i uključivanje što većeg broja učenika. Dakle većina našeg "završnog" proizvoda nije mogla biti na izložbenom štandu. Navodim naš projekt kao primjer za ono što želim istaknuti.
- Odvojiti osnovne i srednje škole (različiti termini). Konferencija bi kraće trajala (dovoljno za koncentraciju učenika) a i te dvije kategorije bi se razdvojile. Također razdvojiti kategorije 1-4 i 5-8 razred. Drugim riječima više kategorija prema uzrastu ali i prema "završnom proizvodu". U skladu s tim i više kategorija nagrađenih. Dobitnici nagrade za najbolje projekte (osnovne i srednje škole) zasigurno će dobiti i ukupnu nagradu za najbolji projekt. Dakle biti će dva puta nagrađeni. Smatram da bi bilo bolje to rasporediti na već predloženih nekoliko kategorija (pri tom nagrade uopće ne trebaju biti novčane). Prijedlog
- nagraditi i najljepši štand.
- Kompetentno Stručno povjerenstvo i jasne kriterije , poticanje inovacija i prepoznavanje klišeja.
- Odvojiti vrednovanje srednjih i osnovnih škola. Odvojiti glasove koordinatora od glasova povjerenstva. Dati pojedinačnu formativnu povratnu informaciju radi lakšeg budućeg rada i unaprjeđenja projekata.

- Jasniji kriteriji za odabir najuspješnijih radova - koliko je bitan štand, učenička prezentacija, produkti projekata, reklamiranje projekta i zastupljenost u medijima...Možda i utješne nagrade za najljepši štand/najbolju učeničku prezentaciju projekta.

- Ako samo koordinatori glasaju, prezentacije bi trebali dobiti ranije i glasati, jer se zbog velikog broja sudionika glasanje razvodnilo i prezentacije (ma kako kvalitetne bile) su postale "dosadne". Konferenciju napraviti kao događaj na kojoj se dijele nagrade i priznanja, te se učenici zabavljaju sa uvidom u izložbene standove.

- dodati utješne nagrade

• **Završna konferencija**

- Bolja organizacija! Ne dopustiti nekim školama da izlažu dvostruko dulje, zabraniti koordinatorima i učenicima da se nepotrebno prešetavaju dok drugi izlažu, istaknuti pristojno ponašanje kao preduvjet početka izlaganja projekta, više uzeti u obzir znanstvenu važnost i medijsku popraćenost projekta, a manje magnete i kolače.

- Nemam prijedloga što se tiče programa, samo prijedlog oko organizacije konferencije. Otočkoj djeci (primjetila sam da nije bilo učenika ni s drugih otoka npr. Brača), a vjerujem i onoj koja bi došla možda bi bilo zanimljivo da konferencija bude organizirana (ukoliko postoje financijske mogućnosti) na nekom otoku npr. Hvar.

- U nadi da će se epidem. mjere ublažiti, okupljanje u većem broju posjetitelja. Možda amfiteatar u Saloni oživi uz iduću konferenciju CI?

• **Vrijeme provedbe programa**

- Mislim da bi natječaj trebao biti objavljen na samom početku školske godine kako bismo na vrijeme zapoceli s realizacijom projekta. Svakako početkom listopada bi trebali imati takve informacije. Također predlažem da se tema za sljedeću godinu objavi na vrijeme kako bismo mi nase kurikulume izvanastavnih aktivnosti mogli na vrijeme planirati. Jednostavno kako bismo mogli na vrijeme odrediti temu i planirati aktivnosti.

• **Definicija proizvoda**

- Budući da je riječ o projektima, smatram da bi se trebalo više inzistirati na projektnoj strukturi (izbor i istraživanje problema - moguća rješenja problema - najbolji pristup rješenju – plan djelovanja/realizacija) ili je bar dijelom modificirati za potrebe ovog projekta. Također bi trebalo pojasniti kriterije ocjenjivanja za nagrađivanje projekata.

-Nedostaje možda povratne informacije npr.na produkte postavljene u 'Hodogram' jer sve produkte rada učenika nije bilo moguće izložiti fizički na konferenciji.

Naposljetku, 13 koordinatora je prostor za **slobodan komentar** iskoristili na zahvale i pohvale programu, ali i pokoju konstruktivnu kritiku koje su obrađene ranije, od kojih se ističu:

- Hvala Vam što ste nam pružili priliku sudjelovati u jednoj ovakvoj aktivnosti, što ste nas potaknuli na dodatno razmišljanje, organizaciju i kreativnost kako mentore tako i učitelje.

Voljeli bismo i u buduće sudjelovati u projektima te surađivati s CI. Srdačan pozdrav!

- Pohvaljujemo trud, želju, volju, strpljenje...

- Veselimo se natječaju 2022. :)

- U ime naših učenika i svojih kolega najljepše bih zahvalila na prilici da sudjelujemo u ovom programu, a osobito na trudu uloženom oko organizacije završne konferencije. Smatram da su svi programi CI SDŽ izvrsni i motivirajući, tako da sam ove godine osobno sudjelovala u čak četiri vaša programa, što smatram da nabolje o tome govori. Želim vam puno uspjeha u daljnjem radu .

- Jasni su kriteriji ocjenjivanja tj skupine (OŠ, SŠ prema ocjenama žirija i sveukupna 3 mjesta prema ocjenama.koordinatora). Nije dovoljno obrazloženo zašto je koja škola odnijela koje mjesto prema ocjenama žirija.

Hvala vam na svemu! Jer, da nije bilo Čuvara baštine, ne bi bilo ni Šumskog blaga.

- Uz zahvale što smo bili dio projekta koji nas je zbližio i oplemenio u smislu istraživačkog rada, nadam se da će ubuduće završna izlaganja biti organizirana tako da nema uvrijeđenih i razočaranih - ne zbog rezultata (koji su sporedni), nego zbog uvjeta rada i poštovanja dječjega truda i vremena.

- Bilo bi korisno znati u kojim segmentima je pojedini projekt dobio/izgubio koliko bodova, s objašnjenjima i preporukama, kako bi sljedeće godine svoje eventualne slabosti i svoj pristup unaprijedili.

Dakle, osim pohvala i zahvala, koordinatorima bi u sljedećim provedbama bila korisna povratna informacija o procesu i krajnjem rezultatu njihova projekta.

3. Zaključak i prijedlozi za unaprjeđenje

Prilikom promišljanja aktivnosti kojima bismo poticali izvrsnost i potencijalnu darovitost u društveno-humanističkom području bilo nam je jasno da moramo istražiti drugačije modele od onih postojećih u već etabliranim centrima izvrsnosti. Društveno-humanističko područje dugo je u našem obrazovnom sustavu poistovjećeno s gomilanjem informacija umjesto s kreacijom. Iz tog smo razloga program usmjerili kreaciji. Ovogodišnje su aktivnosti pokazale kako naše škole skrivaju ogroman kreativan potencijal i jedna mala iskra bila je dovoljna da rasplamsa požar kreativne energije koji smo dobili. Izabrati najbolje projekte bilo je izrazito teško i ponosni smo na sve škole i njihove projektne timove. Škole i svi sudionici ujedno su i najzaslužniji za sve što je napravljeno.

Kako bi program u idućim godinama postao još bolji svakako je potrebno uvažiti sve one korisne i dobronamjerne prijedloge voditelja po kategorijama (str. 29 do 31). Ujedno je važno pri samom raspisu natječaja voditi računa o jasnoći teme natječaja, a pri izboru projekata eliminirati projekte koji nisu ispoštovali temeljne uvjete natječaja, npr. na natječaj koji traži projekte o nematerijalnoj baštini ne mogu biti prijavljeni projekti koji se bave materijalnom baštinom i slično.

Koncept programa Čuvari baštine u prvoj je godini pokazao jasnoću forme i premašio ciljeve koje smo postavili i po broju uključenih škola i po kvaliteti projektnih rezultata. Zajedničko je mišljenje članova programskog odbora kako ovaj program ima potencijal nadići granice Splitsko-dalmatinske županije i postati nacionalni program.

Predsjednik programskog odbora

Dragan Šupe